

Att göra en lokal alkoholpolicy

I församlingen finns oftast lika många åsikter som människor. Ändå går det att få ihop en levande verksamhet för både söndag och vardag.

När det gäller att enas om frågor där olika värderingar möts, är lyhörddhet, öppenhet och respekt grunden för att det ska bli goda möten.

Början för att formulera en lokal alkoholpolicy för församlingen, kan vara att ta reda på vilken inställning till alkohol som finns hos församlings medlemmar och utifrån det bestämma hur policyn skall se ut.

För att komma igång i samtal kring alkoholfrågorna kan det vara bra att ha ett samtalsunderlag.

Erfarenheten säger att det är lättare att samtala i den lilla gruppen än i de större sammanhangen.

Samtalsunderlaget som följer här är tänkt för den lilla gruppen.

Riktigt intressant skulle det vara att få ha flera små grupper i en och samma församling.

Att ordna en grupp

För att skapa ett gott samtalsklimat bör gruppen inte vara för stor, 5 - 8 personer av olika kön, ålder, olika syn på alkohol och gärna olika erfarenheter av alkohol.

Börja med att beskriva vad som förväntas av var och en i gruppen. Att ingå i en grupp som skall formulera en policy är ett arbete och var och ens tankar, åsikter och värderingar är viktiga för helheten.

Förväntningar att ha på var och en i gruppen:

- ✘ att ni så ärligt som möjligt delar med er av livserfarenheter, fördomar och tankar om hur ni vill leva
- ✘ att ni är beredda att lyssna på andra utan att kommentera allt
- ✘ att det finns en ledare i gruppen
- ✘ skriv gärna ner vad som kommer upp i gruppen, efter varje samling, det är bra att ha när det skall göras en sammanfattning.

Att tänka på inför första samlingen:

Ledaren för gruppen gör en kort genomgång av gruppens uppdrag så att alla i gruppen är med på uppdraget.

Sitt gärna i en ring, så att alla kan se varandra.

Tag ett tystnadslöfte och bestäm att det som sägs i samlingen stannar där och bestäm att ni skall vara överens om det som ni skriver ner. Det behöver inte betyda att alla tycker lika. Framför gärna olika ståndpunkter.

För samtal i smågrupper finns olika metoder och tillvägagångssätt. Utifrån ledarens och gruppens erfarenheter formar ni ett samtalsklimat som passar er. En bra metod är att låta ordet gå runt i tur och ordning till var och en. Att den som har ordet får tala utan att bli avbruten. När alla i gruppen fått tala kan man se om det finns något gemensamt tema i det som sagts och ha ett samtal om det temat.

Det kan också vara behövligt att få "fråga in" alltså få lov att fråga en person vad hon/han menar med ett ord eller uttryckssätt. Det handlar inte om att ifrågasätta utan att försöka att förstå. Vi har alla olika förståelse av ord beroende på referensramar och tidigare erfarenheter, liksom att vi är olika personlighetstyper och tolkar ord på olika sätt.

Ex. vad menar jag när jag använder ord som: sanning, moral, etik, rädsla, kärlek, vänskap, omsorg. Åter igen det är viktigt att endast fråga för att förstå en annan person. Det får inte bli ett ifrågasättande.

Ledaren skall vara observant på om någon inte deltar i samtalet och försöka lotsa den personen in i aktivt samtal.

Det viktigaste är inte att komma fram till en gemensam lösning/hållning.

Det viktiga är att skapa en förståelse och en acceptans för varandras åsikter, samt att det är i sin ordning att vi tänker och tycker olika.

Ledaren är den som sammankallar.

Inför första träffen, be deltagarna att ta med någon liten sak som kort får beskriva dig som person. Bara en sak. Även när man tycker att man känner varandra, brukar en sådan här presentation, väcka förvåning, "det visste vi inte".

Första gruppsamlingen

- ✘ sitt gärna i en ring, så att alla kan se varandra
- ✘ stäm av så att alla vet varför gruppen är samlad
- ✘ påminn om tystnadslöftet
- ✘ kom överens om hur ni skall skriva ner det ni vill spara, som protokoll, dagbok eller på annat sätt
- ✘ gå laget runt och presentera vars och ens lilla medhavda sak, 3 min/person
- ✘ dela därefter berättelsen om "alkoholen i mitt liv". Mina erfarenheter, hur jag tror att de har påverkat mig, vad jag har med mig idag. Om det är svårt att komma igång i denna berättelse kan frågeställningar som dessa vara till hjälp.
 - när förstod jag för första gången att det fanns något som alkohol
 - när kom jag första gången i personlig kontakt med alkohol
 - föräldrarnas inställning, attityd
 - tonåren, vuxenlivet, släkten
- ✘ det är viktigt att det inte sker några ställningstagande här
- ✘ kom överens om vad ni vill skriva ner och vem som skriver. Det kan vara bra att turas om att skriva

Andra gruppsamlingen

- ✘ gör en kort avstämning om det finns något som behöver att ventileras från förra gången.
- ✘ ägna denna samling åt värderingsövningar och samtal utifrån dem. Som bilaga finns Bo-Lennart Johanssons (präst på Stadsmissionen i Göteborg) nedskrivna tankar om moral och moralism

Här följer exempel på övningar man kan använda. Naturligtvis väljer ni själva hur många övningar ni vill använda. Det är viktigt att tiden räcker till för samtalen som förtydligar vars och ens ställningstagande.

Attityd- och värderingsövningar

Stå-på-linje

För övningen behövs en långsmal större öppen yta. Ytan är en tänkt linje, med **JA** i den ena ändan och **NEJ** i den andra ändan.

Ledaren läser ett påstående och deltagarna placerar sig på linjen beroende på hur mycket de håller med i påståendet. Om man helt och fullt håller med i påståendet ställer man sig vid **JA**. Om man inte alls håller med i påståendet ställer man sig vid **NEJ**. Man kan sedan gradera och ställa sig på olika ställen längs linjen.

Vissa påståenden kan tolkas på olika sätt och det är upp till deltagarna att själv tolka påståendena och utifrån sin tolkning placera sig.

När deltagarna placerat sig, be dem söka upp någon/några som står nära och be dem berätta för varandra varför de ställt sig där de gjort. Låt några berätta för hela gruppen om sitt val. Är det en mindre grupp kan alla berätta varför de ställt sig där de gjort.

Förslag till påståenden:

- *Det är svårt att föra ett bra samtal om alkohol*
- *Alkoholkonsumtionen är ett av vår tid största samhällsproblem.*
- *Att påtala alkoholens faror är ett effektivt sätt att minska konsumtionen.*
- *Alkohol är en gudagåva.*
- *Att avstå från alkohol är en politisk handling.*
- *Alkoholen har en positiv påverkan på folk.*
- *Man är en bättre kristen om man är helnykter*
- *Det måste finnas platser där det aldrig förekommer alkohol.*
- *Att samtala om alkohol kan medverka till en ökad alkoholkonsumtion.*
- *Kyrkan bör uttala sig tydligt om vad människor bör äta och dricka.*
- *Kyrkan bör uttala en tydlig ståndpunkt beträffande alkohol.*
- *Man mår bra av alkohol.*
- *Alkohol är en av vår tids farligaste droger.*
- *Bibeln ger bra vägledning när det gäller att dricka alkohol eller inte.*
- *Det är bra att alkoholskatten sänks*
- *Det skulle vara bra med nykterhetslöfte vid medlemsintagning i församlingen*

- *En SMU-ledare bör vara helnykterist*
- *Är man måttlighetsdrickare kan man inte agera mot för stor konsumtion av alkohol*

Fyrahörns-övningar

Bestäm fyra platser i rummet (ex.vis) fyra hörn. Varje plats representerar ett påstående. Deltagarna placerar sig på den plats som stämmer överens med ens värdering.

Förslag till frågor och svar:

Hur bör kyrkan arbeta med frågor om alkohol?

- 1. Kyrkan bör uttala sig när det gäller de enskilda människornas alkoholkonsumtion.*
- 2. Alkoholkonsumtion hör till människans egna val och om detta bör kyrkan inte ha någon åsikt.*
- 3. Kyrkan ska först och främst påverka de politiska besluten om alkohol.*
- 4. Annat*

Alkohol har både positiva och negativa effekter. Vilket är det främsta skälet att använda alkohol?

- 1. Alkohol är bra för hälsan*
- 2. Alkohol gör att man slappnar av*
- 3. Alkohol är gott*
- 4. Annat alternativ*

Varför är det viktigt för kyrkan att samtala om alkoholfrågan?

- 1. Att tala om alkohol har länge varit tabu och tabun skapar lätt en massa missuppfattningar*
- 2. Det är idag en alltför stor okunskap om vad alkohol och droger kostar dagens samhälle*
- 3. Det finns så många åsikter om hur man ska leva och det är viktigt för kyrkan att ta ställning.*
- 4. Annat*

Varför är alkoholfrågan en så laddad fråga?

- 1. Det blir lätt ett moraliserade samtal*
- 2. Alla har en åsikt och det blir lätt ett ställningskrig*
- 3. Vissa känner sig påhoppade*

4. Annat

Dilemma -berättelser

Läs någon av berättelserna och samtala om de efterföljande frågorna.

Församlingslägeravslutningen

"En sådan vecka vi har haft". Det har många kommit och sagt till dig. Under nästan ett års tid har Du varit med i planeringsgruppen för årets gemenskapsläger och nu när slutet närmar sig kan Ni konstatera att det blev en betydligt bättre vecka än vad Ni ens hade vågat hoppas. Riktigt vad skillnaden mellan denna vecka och de som man tidigare haft i församlingen berodde på var svårt att säga. Helt klart är dock att många känner att det varit en vecka med skön avkoppling, goda samtal, livsnära andakter och många upplevelser att bära med sig hem. Kanske berodde den goda stämningen på gården som Ni bott på. Inte nog med att Ni haft bra lokaler för programmen och måltiderna. Det fanns även en mycket trivsamt liten servering på gården där man kunde få allt från tårter, kaffe, smörgås och enklare mat. Serveringen hade blivit den plats dit man gått efter kvällsprogrammet och där har man suttit länge och pratat. Nu närmar sig sista kvällen och förväntningarna är höga på den fest som ska avsluta lägret.

De flesta av uppgifterna för kvällen var bestämda innan lägret så några har planerat ett program, andra ställer i ordning lokalen och några förbereder kvällens middag.

Ni i planeringsgruppen ska se till att kvällen hålls ihop på ett bra sätt.

När ni i planeringsgruppen har satt er för att göra en sista genomgång av kvällen kommer två av deltagarna till er. De har inte varit med i församlingen länge och känner inte kulturen så väl. De tycker sig ha haft en underbar vecka och vill gärna uttrycka sin stora tacksamhet på ett sätt som är naturligt för dem. De har beslutat sig för att efter kvällsprogrammet bjuda alla på en liten kvällsvickning. Under eftermiddagen var de inne i stan och köpte några flaskor vin och de är nu på väg att handla lite ost och annat tilltugg.

Innan de går iväg vill de bara kolla med er att det passar.

Samtala om:

- Vad säger Ni till personerna? Motivera era ställningstaganden.
- Ett förtydligande är att det inte skrivits något i informationsbrevet som gått ut till deltagarna om alkoholpolicy för lägret.

Sommarfesten

"-Gården är upptagen". Meddelandet hade slagit ned som en bomb i tonårsledargruppen. Den årliga sommarfesthelgen, som man alltid haft på lägergården Skatan, skulle kanske inte kunna genomföras. Hur skulle detta gå? Den närmaste veckan efter beskedet gick telefonerna varma innan man till slut hittade, som man trodde, en bra lösning. En av tonårsledarna visste om en stor sommarstuga som en församlingsmedlem ägde. Huset stod för det mesta tomt, förutom några veckor på sommaren och i samband med älgjakten. Tonårsledaren kontaktade husägaren, som till en början varit lite tveksam att låna ut huset, för som han uttryckte det "jag har en del värdefulla saker som jag inte ville bli av med". Efter ett samtal med församlingens pastor, som intygat att gruppen kunde sköta sig, hade han dock gått med på att låna ut huset.

Tonårsledarna hade gjort ett program och allt hade fungerat bra hela första dagen.

Efter maten och kvällsprogrammet blev det lite olika aktiviteter. Några spelade musik, några dansade och en grupp av de äldre tonåringarna hade sagt att de skulle "gå en sväng", vilket de också gjorde. Stämningen var uppsluppen och livfull men allt verkade vara i sin ordning så några av de äldre tonårsledarna, meddelade att de går upp och lägger sig.

Klockan halv tre vaknar de av att någon kommer och väcker dem och säger att en av tonåringarna mår dåligt. Det hela hade börjat med att den äldre gruppen tonåringar hade gått en sväng för att kolla vad ett par utav dem hade haft med sig och när dom la ihop sina tillgångar av öl visade det sig att det fanns en ganska stor kvantitet starköl att dela på. Dom drack det dom hade med sig och det resulterade i att en av dem mådde riktigt dåligt.

- Hur skulle ni hantera den uppkomna situationen?
- Vad säger ni till tonåringarna?
- Vad säger ni till den stugägande församlingsmedlemmen?
- Vad säger ni till de öldrickande tonåringarnas föräldrar ?

Tredje gruppsamlingen

Missionskyrkan, församlingen

- ✘ dela berättelsen "detta är församlingen för mig". Låt ordet gå runt till var och en i gruppen
- ✘ skriv på lappar detta är församlingens uppdrag, vad gäller alkohol, sätt upp en lista prioritera
- ✘ samtala utifrån de med fet stil markerade meningarna ur "Församlings- och kyrkosyn" - hur kan detta ta sig uttryck i det vardagliga arbetet.

Ur Svenska Missionskyrkans konstitution

Grundsatser

Församlings- och kyrkosyn

Genom historien har Guds församling framträtt på olika sätt, men är alltid tydlig och synlig i omvärlden. Den firar gudstjänst, förkunnar Guds ord, döper och firar nattvard. Den vittnar om sin tro samt handlar i det samhälle och bland de människor som omger den.

Den universella kristna kyrkan tar form i varje lokal församling. Församlingarna i Svenska Missionskyrkan delar en församlingssyn som kan uttryckas på följande sätt:

Jesus Kristus är församlingens Herre och hela världens Frälsare.

Guds kyrka är till för alla människor.

Församlingen är byggd på apostlarnas grund, given i Bibeln. Den Heliga Skrift är nådemedel och rättesnöre för tron och dess tillämpning i livet.

Församlingen förenar sig med Guds kyrka i en bekännelse av Gud som Fader, Son och Helig Ande.

Varje enskild kristen har frihet att söka klarhet i tolkningen av Guds ord.

När kristna under Andens ledning, tillsammans delar Ordet leder denna öppenhet till mångfald och bygger upp gemenskapen.

Församlingen hålls samman av sitt centrum, Jesus Kristus, inte av sina gränser.

Gud ensam vet vilka som är de kristna.

Genom Guds ord, dopet och nattvarden inbjuds var och en som vill följa Kristus och växa i tro att dela församlingens liv och gemenskap.

Vägen in i församlingen är Guds inbjudan till gemenskap och människans svar i tro på Jesus Kristus.

Barnen är en gåva till församlingen. Församlingen, som är till för alla åldrar, vill räkna med barnen och ta dem på allvar. De hör till församlingens gemenskap och omsorg.

Församlingens uppgift är att ära Gud och föra evangeliet om Guds rike vidare genom förkunnelse och vittnesbörd samt tjänst bland människorna. Dess liv och gemenskap utformas så, att den visar på Kristi omsorg om alla.

Fjärde gruppsamlingen

Skriv ned en sammanfattning av arbetet i gruppen.

- ✘ Beskriv hur det har varit att samtala i dessa frågor i gruppen, har det varit svårt, har ni vågat säga det ni ville.
- ✘ Tycker ni att ni har fått en fördjupad förståelse för varandras ståndpunkter
- ✘ Vad har ni för tankar om hur vi kan leva och verka tillsammans även om vi tycker olika
- ✘ Det bör finnas alkoholfria zoner i samhället som tex i trafiken, både på land och sjö, vid graviditet, på jobbet, bland den uppväxande ungdomen. Skall också kyrkan vara en alkoholfri zon? Motivera svaret.
- ✘ Har församlingen ett profetiskt uppdrag när det gäller alkoholfrågan, utifrån solidaritetstanken och det gemensamma ansvaret "för människans bästa" ?

✘ Hur vill ni gå vidare med alkoholfrågan, i församlingen

Tänk gärna in - alkoholen relaterad till:

- individ och hem
- ledarskap i församlingen
- verksamhet i kyrkan
- uthyrning/kommersiell verksamhet i kyrkan,
- samverkan med andra kyrkor, organisationer och myndigheter
- kyrkans samhällsansvar

Om gruppen så önskar att träffas ytterligare finns material för fortsatta samtal i litteraturlistan som följer.

Detta är en mall för att samtala om alkohol och förhoppningsvis kan den leda till att en alkoholpolicy kan formuleras som hela församlingen kan ställa sig bakom

BILAGA

Ett försök att klargöra skillnader:

Moralisk

Jag vill.....

Värderingarna integrerade

Gör saker utifrån ansvar

Att göra fel - OK
Ger sund skuld
människa
Och ta ansvar för det; Erkänna

Accepterande

Befriande

Upprättande

NÅD

Moralistisk

Jag borde.....
(Du borde....)

Utifrån pålagda, ej grundade

Gör saker "för skams skull"
"Vad ska folk säga"

Skam för misslyckande
Känsla att vara dålig

Förkastelse

Låsande

Fördömande

LAGISKHET

Moral - Moralism

Grundfrågan för oss idag:

- *Hur ska man hitta ett bra förhållningssätt (en god moral), en bra alkoholpolicy, utan att bli moraliserande.*

Varför är det så viktigt att den inte är moraliserande, och vad innebär det?

A. Moralismen

Börja i ett litet ord: **MISSA**

Missa...

Jag gick jägarskolan för ett par år sedan. Sköt lerduvor med hagelbössa. Av 6 skott lyckades jag sällan träffa mer än 2-3.

Det blev ingen färdig examen. Jag missade för mycket.

När man missar: Det blir fel, man träffar inte det man ville. Avsikten är att det ska träffa rätt, men det blir fel.

Att misslyckas...

Man gör sitt bästa för att lyckas med något, men det blir fel. Man lyckas inte.

Misstag...

Man tar i, tar ett ordentligt tag för att uträtta något, men det blir ett miss-tag. Man tar miste, gör fel, det går åt skogen på något sätt. Man tar i, vill något gott och anstränger sig...

Missbruk....

Känns ordet igen? När man brukar något så att det blir fel. Man använder något så att bruket blir till skada. Men det var aldrig avsikten. Det ligger i själva ordet missa....

Avsikten var inte ond.

Hur känns det med missarna, misstagen, misslyckandet, missbruket..
Man skäms, och får skuldkänslor.

Att ha försökt lyckas, eller bruka något, och att allt blev så fel,
leder till känslor av: **Skam och Skuld**

Troligen är det därför som kyrkans hållning till alkoholen har varit,
och är så svår att få ordning på.

När jag började arbeta i Minnesotamodellen i slutet av 80-talet fick
jag tag i en liten skrift; "det terapeutiska värdet av de 12 stegen".

Där stod det att det skedde något mycket väsentligt när man i
språkbruket gick "from Sin to Sickness".

Andemeningen var att så länge man såg på drickandet som en Synd,
så blev man moraliserande mot den alkoholberoende. Och därmed
ökade skam- och skuldkänslorna, vilket hindrar en beroende person
att komma till insikt om sin verkliga situation, och från att söka hjälp.
Man skäms ju för att man är en karaktärssvag och misslyckad person,
och vill inte bli avslöjad i sin uselhet.

Att reagera på konsekvenserna av alkoholberoende är naturligtvis
nödvändigt, och en skyldighet för var och en i närheten. Det är
viktigt att inte ha en ursäktande attityd, då spelar man med i
förnekandet.

Men det är skillnad på att **tala om vad man ser**, och på att
moralisera. Ur det senare växer skammen och självföraktet,
eftersom det finns en oförmåga att med egen viljekraft förändra.

Så länge en alkoholberoende person själv tror att han/hon med
tillräcklig viljestyrka på egen hand kan klara av att sluta, och gång på
gång misslyckas, så växer skammen, man skäms över sig själv. I ens
inre växer övertygelsen:

"Jag är en sämre människa än andra, eftersom jag inte fixar detta."

Varför är moralismen så demoraliserande?

Den är en "borde-ism", som bryter ner istället för att bygga upp förmågan till en gott ansvarstagande. Den säger:

- Du borde inte vara sån
- Du borde inte känna på det sättet
- Du borde inte tänka så
- Du borde inte göra så

Eller Byt ut mot "Jag borde inte.... Och så slår man på sig själv i sin maktlöshet.

För maktlös är man, när Skammen styr.

Det finns ingen kraft till förändring i borde - tänkandet.

För den alkoholberoende blir budskapet man sänder till sig själv:

- Jag borde inte dricka så mycket
- Jag måste skärpa mig
- Jag måste sluta. Aldrig mer..... Man lovar och lovar
- Att inte jag ska klara att behärska spriten! Andra gör det ju...

Har man väl passerat gränsen för beroendet, så kan man inte m.h.a. "god karaktär" låta bli alkoholen. Man har passerat gränsen då maktlöshet råder.

Alkoholism är inte en karaktärsbrist.

Men omgivningen moraliserar över den beroendes okontrollerade drickande.

- Du dricker för mycket. Du måste lägga av.
- Nu får du skärpa dig.

Med Paulus språkbruk kan vi känna igen "Lagens väg" i moralismen. Den vägen leder till döden, säger han.

- Kan du komma på något exempel i ditt eget liv där "borde - kampen" har lett till en varaktig förändring?

Det som kan öppna är **accepterandet**.

Inte ett accepterande av vilket beteende som helst, utan att acceptera verkligheten som den är.

När en person kommer till den punkt då han ser sanningen om sitt tillstånd, accepterar sin maktlöshet, då kan förändringen komma.

När han kan säga:

- Detta är jag, detta är mitt tillstånd, så här ser verkligheten ut. Jag fixar inte det här, jag vill förändring, hjälp mig! (känner ni igen tonen? Sv. Missionskyrkan är ju en gammal väckelserörelse)

När accepterandet (vi kan också säga överlåtelsen) kommer till stånd, då upplöses moralismen, borde-ismen. Då kan förändringen komma.

Nyckelfråga för Kristi församling

Frågan om sund moral och inte moralism är en nyckelfråga för Kristi kyrka. Det gäller i grunden skillnaden på fariseism och kristendom, på lagen och nåden.

Det är förödande med en moraliserande kyrka.

Det fungerar inte att moralisera över alkoholberoende.

Men det gäller ju i grunden alla svårigheter, där vi brottas med maktlösheten.

T.ex. äktenskapsproblemen.

För att någon förändring ska komma, så behöver man komma bortom alla "borde", och få en sann verklighetsbeskrivning. Det enda som kan lösa upp och ge en chans till förändring, är någon form av kapitulation. "Detta brottas vi/jag med, och jag klarar inte ut det!"

Ett exempel:

Spela Ulf Lundell; **Ett hjärta av sten** (textblad finns)

Några bibelord:

Sanningen ska göra er fria. Joh. 8:32 (Sann verklighetsbeskrivning, bortom förnekelsen, öppnar möjligheten till förändring)

"Vill du bli frisk?" Joh. 5:6 (Är jag villig att söka hjälp?)

(Ev. tillägg: Skam – Skuld sorteringen. För att åskådliggöra moralens hemvist och funktion.)

B. Moralen

Från moralismen, alltså det vi ska försöka undvika, kommer vi så till moralen, det som vi ska koncentrera oss på vid utformandet av en alkoholpolicy.

Grunden för en god och sann moral är **viljan att ta ansvar**.

Andra viktiga delar är viljan att vara **ärlig**, viljan att **söka sanningen** och att acceptera en **sann verklighetsbeskrivning**.

När man misslyckats med att ta sitt ansvar, så uppstår skuld. Att ta ansvar för sin skuld börjar med erkännandet. Att inte bagatellisera eller skylla ifrån sig.

I kristen moral ingår grundtanken att vi alla är delaktiga av mänsklig begränsning, ofullkomlighet och brustenhet.

Dvs. att vi alla är syndare, och inte klarar av att leva som vi "borde". Därför lever vi på nåd, och Guds kärlek i Jesus Kristus. Det kan göra det möjligt för oss att med kärlek se alla uttryck för mänsklig oförmåga (synd) utan att moralisera.

Den ryska tanken om delaktigheten är fin:

När jag går förbi ett fängelse, så finns det anledning att ta av sig mössan i vördnad för dem som sitter där inne. Det kunde lika gärna ha varit jag, och i en mening sitter de där i mitt ställe. Men vi har fått olika chanser i livet.

Åter till moralen: Uppdraget;

Att ta ansvar för hur Svenska Missionskyrkan ska förhålla sig till alkoholen.

- Vilka ska vi ta ansvar för?
- Vilka är de **goda målen** vi vill uppnå genom våra ställningstaganden?
- Vilka värden vill vi skydda?

Förteckning över litteratur, videos och hemsidor på ämnet alkohol

Förslag på litteratur omkring alkohol

Den svenska supen i det nya Europa – Nya villkor för alkoholprevention: en Kunskapsöversikt. Sven Andreasson (red), Statens Folkhälsoinstitut 2002
ISBN 91-7257-141-1 www.gothia.nu

Alkoholen och den tunga vardagen. Vårldspjektets skriftserie Gert Knutsson och Richard Lagercrantz, Nordstedts Tryckeri AB, Stockholm 1998 ISBN 91-973232-3-3

Droger A-Ö. Natur och Kultur 1997, Tomas Nordgren och Kerstin Tunving
ISBN 91-27-05365-2 , Finns även på CD-ROM *

Alkoholpolitik – för bättre folkhälsa. Natur och Kultur 1996, Griffith Edwards (red)
ISBN 91-27-05821-2

Absolut alkohol – sanningar och konsekvenser. Natur och kultur 1992, Ingalill Mosander och Olof Ulwan. ISBN 91-2703599-9, Tel 08-453 85 00 Fax 08-453 87 90 *

Full på folköl. Ungdomens Nykterhetsförbund (UNF) 1995, ingår i UNFs rapportserie *

Att förebygga alkoholskador. En samlad politik för folkhälsa. Regeringskansliet – Social-Departementet www.social.regeringen.se Tel 08 –405 10 00, ISBN 91-631-1401-1 *

Rus & Rit. Om droger och religioner 1996. Håkan Rydving (red) Libris ISBN 91-7195-081-8

Styrketårar – Alkoholismens ansikten 1992. Lars Söderling, Larsons förlag ISBN 91-514-0259-9

Alkohol & Narkotika. Tidskrift, utges av CAN, www.can.se *

CANs Faktaserie. Utges av CAN, se ovan *

Gudagåvan. Bengt Bedrup och Sven-Gunnar Särman. Prisma 1990 ISBN 91-518-2340-3

Heja Masthugget av Eric S Alexandersson. 1:a delen av en självbiografiskt färgad skildring från livet i Masthugget i Göteborg på 1930-talet

Revolt Masthugget, del 2 i ovan skildring

Utblick från Masthugget, del 3 i ovan skildring

Änglarna i Masthugget, del 4 i ovan skildring

* Mer uppgifter finns att hämta på www.lansnykterhetsforbundet.nu under Materialguiden/Fakta

Förslag på videos omkring alkohol

Alkoholen – en kortkurs. CAN Tel 08-412 46 00 Fax 08-10 46 41 **

Alkohol – på gott och ont. Statens Folkhälsoinstitut. Tel 08-449 88 11 **

”PS. Nu vet jag att Gud inte finns” Vägverket Tel 031-63 51 89 En dramadokumentär från midsommarafton 1992 **

Ett glas vin till maten? Ungdomens Nykterhetsförbund 2000
Informationskalendern, Box 23102, 104 35 Stockholm Tel 08-736 00 21 Fax 08-736 00 86
I den här filmen får vi träffa Arvid som hamnar i en situation under en middag med sina föräldrar och deras vänner. Fattar han rätt beslut? **

Hemligheten – en film om hur föräldrars missbruk påverkar barnen.
Måsen Film AB Tel 08-32 11 90 Fax 08-32 11 63 **

** Mer uppgifter finns att hämta på www.lansnykterhetsforbundet.nu under Materialguiden/Video

**Hemsidadresser med fakta
omkring alkohol**

www.alkoholkommitten.se

”Ägare”

Socialdepartementet

www.can.se
narkotikaupplysning
www.drugsmart.se
www.kunskapkallarn.goteborg.se

www.droginfo.com
www.drogportalen.com
www.alkoholprofilen.se
www.fhi.se
www.drugnews.nu
www.drogforebyggarna.nu
www.lansnykterhetsforbundet.nu

www.helamanniskan.se

www.spiknykter.nu
www.livetsvatten.se
www.sankintespritskatten.nu

www.mhf.se
www.iogt.se
www.blabandet.se

Centralförbundet för Alkohol- och

Socialdepartementet (målgrupp ungdomar)
Göteborgs stads informationscentrum för alkohol-
och narkotikafrågor. Tel 031-61 28 00
Lunds kommun m fl
Samverkan mellan myndigheter och organisationer
Alkoholkommittén
Statens folkhälsoinstitut
IOGT-NTO m fl
Samverkan i Västra Götaland
Länsnykterhetsförbundet i Västra Götaland
Välj bl a på Materialguiden/Fakta och/eller Video
Hela Människan – socialt arbete på kristen grund
Klicka bl a på Material/Kortfakta
LP-verksamheten
Rötter inom Pingströrelsen
Sveriges Landsråd för alkohol- och narkotikafrågor

MHF
IOGT-NTO
Blå Bandet

Listan sammanställd av Lars-Erik Eiderhed 2005-02-28

Hela Människan Västra Götaland

Kyrkogatan 7, 447 33 Vårgårda
0322-62 33 12
lars-erik.eiderhed@helamanniskan.se

